

رضا گشتاسب در گفت وگو با «ایران»:

جشنواره برای تئاتر شهرستان اتفاق بزرگی است

احسان زیورعالم

این سال‌ها رضا گشتاسب یکی از موفق‌ترین و پرکارترین نمایشنامه‌نویسان ایران بوده است. وی ساکن شهر یاسوج است و در اغلب جشنواره‌های مهم به‌عنوان نویسنده حضور دارد. او پیش از کارهایی چون «چند روایت نامعتبر»، «ندیدی»، «سه گانه سو،طن و سوسک»، «سه روایت از مردن در یکروزمه‌آلود»، «خواب برهنه برف»، «مه‌آلود مثل یک شب»، «مثل روز»، «چاقوی دم کرده شب»، «یک هفته راه رفتن در بهشت» و... در جشنواره تئاتر فجر حاضر بوده است. این نویسنده اجرایی هم در جشنواره روهر آلمان در سال ۲۰۰۹ داشته است. با او درباره کارهایش و تئاتر شهرستان گفت‌وگو کرده‌ایم که در ادامه می‌خوانید.

■ **نمایشنامه‌های رضا گشتاسب با آنچه ما در تهران شاهد هستیم شباهتی ندارد، آثاری به غایت سورئال و مملو از تخیل هستند. این نگاه غریب تو از کجا ناشی می‌شود؟**

جغرافیای جنوب آیین‌ها و باورها و داستان‌های غربی با خود دارد. زندگی در جنوب مسیرش را از روی همین داستان‌ها و غرایب ادامه می‌دهد. با همین‌ها معنی دارد. در تهران طور دیگری است همان طور که در جنوب هم کم کم دارد

همین طوری می‌شود. فراموشی قصه‌ها دارد شکل همه‌گیری به خودش می‌گیرد. من هم دچار همین فراموشی ناگزیر هستم؛ اما برای عبور از این فراموشی یاد گرفته‌ام چیزهایی از خودم در بیابورم. من به تجربه شخصی خودم زیاد اهمیت می‌دهم و کمی هم برایش احترام

■ **فجر همواره فرصتی برای به‌جای‌های غیرتهرانی محسوب شده است. تو سابقه دبیر فجر استانی را هم داری. به نظرت فجر توانایی نجات هنرمندان استانی را دارد؟**

فجر برای تئاتر شهرستان اتفاق بزرگی است. پیش‌تر جشنواره تئاتر مناطق هم بود که اتفاق خوبی بود و مشکلات و مصائب تئاتر که به سمت کوچک‌تر کردن تئاتر پیش می‌رود آن را از ما گرفت. من جشنواره تئاتر فجر را مهم می‌دانم و از اینکه اهمیت بیش‌تری هم به آن بدهم نه تنها واهمه‌ای ندارم، بلکه وظیفه خودم می‌دانم این کار را بکنم. برای تئاتر شهرستان چیزی جز همین جشنواره نمانده است. آنهایی که با حرف‌های گاهی حتی منطقی خود سعی در بد جلوه دادن جشنواره دارند، باید بدانند که جشنواره را برمی‌دارند و چیزی به جایش نخواهند گذاشت. هیچ جایگزین مناسبی برای جشنواره به وجود نخواهد آمد. تنها حذف می‌ماند. البته که اجراهای عموم و تئاتر برای مردم و خیلی چیزهای خوب دیگر هم هست؛ اما لطفاً جشنواره را از بین نبرید. هر چند به جشنواره همواره انتقاداتی وارد است، بخصوص در نحوه انتخاب آثار؛ اما این تنها لذت باقیمانده برای تئاتر شهرستان است. اگر روزی پیشنهاد بهتری به جای جشنواره باشد من حتماً حمایت می‌کنم و روی اشتباهم پافشاری نخواهم کرد. ■ **فجر چقدر در معرفی تو اهمیت داشت؟ بدون فجر تو در کدام جغرافیای تئاتر ایران می‌بودی؟**

صحنه رفته‌اند. اینها را با در یاسوج ماندن به دست آوردم و اینکه فکر می‌کنم به جز یاسوج، زندگی کردن در جای دیگری را بلد نیاشم. ■ **به نظر تو برای پیشرفت در جهان تئاتر نیاز به حضور در مرکز است؟** حضور در مرکز و نزدیک بودن به اتفاقات و منابع انرژی و امکانات همیشه اتفاقات بزرگ‌تر و گاهی مهم‌تر و لذتبخش‌تری را رقم می‌زند. شاید اگر مرکز می‌بودم باید کارهای دیگری می‌کردم. شیوه کار کردنم و حتی قبل از آن نگاه و استراتژی‌ام عوض می‌شد. در شهرستان مشکلات کم نیست. من مشکلات زیادی برای تئاتر کار کردن دارم؛ اما فکر نمی‌کنم تهران هم بی‌مشکل باشد. برای همین فکر می‌کنم بهتر است هر فکری درباره نزدیک بودن به این مرکز داشته باشم را یک گوشه‌ای از ذهنم بگذارم و از نزدیک شدن به آن پرهیز کنم تا بعدتر و در مواجهه با آن دچار سرخوردگی نشوم. من فکر می‌کنم می‌شود هر جا بود و تئاتر خوب تولید کرد. ما یک روز یاسوج بودیم و هفته بعدش در آلمان اجرا کردیم. یک روز یاسوج بودیم و هفته بعدش در شانگهای چین اجرا کردیم. می‌شود هر جا بود و از خلق کردن لذت برد.

■ **برای تهران نیست و احتمالاً همین نادیده گرفتن آسیب‌های جدی به تئاتر یاسوج زده است. وضعیت امروز تئاتر یاسوج چگونه است؟**

من فکر می‌کنم تئاتر یاسوج با تئاتر کهگیلویه و بویراحمد تئاتر شناخته شده‌ای باشد. هر جا که برای اجرا می‌رویم با استقبال خوبی مواجه می‌شویم. شاید گاهی این اتفاقات متکی و قائم به فرد باشد. به دوسه نفر. به جریان جدی‌ای تبدیل نشده باشد و هر از گاهی با تصمیمات اشتباه مدیران روزهای سخت و تلخی را به‌خود ببیند؛ اما همچنان و از زیر بار همه سختی‌ها دارد راه خودش را می‌رود. در تئاتر یاسوج هم همیشه کسانی هستند که خودشان را محق می‌دانند و تمام دنیا را مافیایی می‌دانند که حقشان را خورده‌اند و اجازه رشد به آنها نمی‌دهند. متأسفانه عمرشان را با همین مشغولیات هدر می‌دهند. تعداد کمی هستند که همچنان بار فکر کردن و تولید را در تئاتر استان به دوش می‌کشند. امیدوارم تلاششان دیده شود.

■ **اگر سیاستگذار فجر بودی در جشنواره چه تغییر و تحولی ایجاد می‌کردی؟**

جشنواره تئاتر فجر به دلیل سیاست‌های اشتباهی که در طول این سال‌ها به خودش دیده از اهمیتی که دارد دور شده است. رسیدن به فجر برای بعضی‌ها بسیار دور از دسترس و برای بعضی‌ها دم‌دستی شده است. این اتفاق فارغ از کیفیت آثار است. این می‌شود که سازوکار محلی می‌شود برای شک کردن. از طرفی تئاتر فجر به‌دلیل مشکلات مالی دارد کوچک‌تر می‌شود و یکی دیگر از دلایل کم شدن اهمیتش همین مسأله است. من اگر در تبیین سیاست‌های این جشنواره نقشی داشتم فکر می‌کردم و در فرصت بهتری پاسخ می‌دادم؛ اما به بخشی برای کارم یا توجه به فرهنگ و زبان و دغدغه‌های خودش داشته باشد. این بخش برای من اهمیت بسیار زیادی خواهد داشت.

یاسوج شهر شناخته شده‌ای

چیزی می‌گوید که در ذهنش موجود است. ما بشدت موسمی و فردی کار می‌کنیم و صرفاً چراغ تئاتر روشن مانده و توسعه پیدا نکرده است.

■ **مخاطب تئاتر اصفهان چگونه است؟** هزینه تولید تئاتر خیلی سنگین است. باید هزینه همه چیز را بدهید حتی نور و سیستم صوتی را اجاره کردیم و سالن نداشتیم. مخاطبان اصفهانی از ما حمایت کردند و خیلی خوب است. مردم ما تئاتر را دوست دارند و حتی از تئاترهای آزاد استقبال می‌کنند و صندلی‌های این نمایش‌ها پر است. چرخه مالی هم وجود دارد و واقعاً خوب است. من اگر با ۲۰ سال پیش قیاس کنم با رشد تماشاگر و جامعه مخاطب مواجه هستیم. نمایش «کلاغ‌ها» اجرای عموم رفت و مردم خیلی به ما لطف داشتند.

■ **جریان نقد تئاتر در اصفهان چگونه است؟ فکر می‌کنم جریان نقد در شهرستان‌ها خیلی ضعیف شده است.**

تلاش‌های پراکنده‌ای می‌شود و گاهی نقد روزنامه‌ای و تخصصی صورت می‌گیرد. دوره‌ای بود که فصلنامه‌ای چاپ می‌شد و نقد هم داشت و گاهی جلسات پرسش و پاسخ هم داریم. فکر می‌کنم شکل‌های اجرایی رشد کرده است ولی نقد و نظریه در سطح پایین‌تری قرار گرفته است. من احساس می‌کنم به‌عنوان نویسنده و کارگردان نقدهای قابل مکتوب ندیدم. تا حالا نشده است منتقدی چیزی بگوید که من روی آن اشراف نداشته باشم چه مثبت و چه منفی.

راهنمای تماشای جشنواره فیلم فجر / شنبه ۱۹ بهمن

راهنما

- **مردن در آب مطهر/نویدمحمودی**
- سینماهای نمایش دهند: آزادی ساعت ۱۶، گالریا ساعت ۱۹:۳۰، تماشا ساعت ۲۲
- **آبادان یازده ۶۰/مهردادخوشیخت**
- سینماهای نمایش دهند: آزادی ساعت ۱۹، ماندانا ساعت ۲۲، جوان ساعت ۱۷، شکوفه ساعت ۲۲
- **آن‌شب/کوروش آهاری**
- سینماهای نمایش دهند: آزادی ساعت ۲۱:۳۰، جوان ساعت ۱۹:۳۰
- **دزیست/برزونیک‌نژادوسعیدخانی**
- سینماهای نمایش دهند: کوروش ساعت ۲۱:۳۰، باغ کتاب ساعت ۱۶:۳۰
- **روزبلو/بهرزورشعبی**
- سینماهای نمایش دهند: کوروش ساعت ۱۶:۳۰، باغ کتاب ساعت ۱۹
- **درخت گردو/محمدرحسین مهدویان**
- سینماهای نمایش دهند: ایران مال ساعت ۱۹:۳۰، فرهنگ ساعت ۱۷
- **آتابای/تیکیکرمی**
- سینماهای نمایش دهند: آزادی ساعت ۲۲، مگامال ساعت ۲۲، مگامال ساعت ۱۹:۳۰، شکوفه ساعت ۱۹:۳۰
- **خوب بد جلف ۲/ارث‌شیری/بیمان قاسم‌خانی**
- سینماهای نمایش دهند: ایران مال ساعت ۱۸:۳۰، فجر اسلامشهر ساعت ۱۶:۳۰
- **شای پروانه/محمدکارت**
- سینماهای نمایش دهند: ایران مال ساعت ۱۹، فرهنگ ساعت ۱۶:۳۰
- **خروج/ابراهیم خاتمی کیا**
- سینماهای نمایش دهند: ایران مال ساعت ۲۱:۳۰، فرهنگ ساعت ۱۹
- **خون‌شد/اسعودکیمیایی**
- سینماهای نمایش دهند: ایران مال ساعت ۱۶:۳۰، فرهنگ ساعت ۲۱:۳۰
- **مغز استخوان/حمیدرضا قربانی**
- سینماهای نمایش دهند: کوروش ساعت ۱۷، باغ کتاب ساعت ۱۹:۳۰
- **تعارض/محمدرضاطلفی**
- سینماهای نمایش دهند: کوروش ساعت ۱۹:۳۰، باغ کتاب ساعت ۲۲
- **روز صف/اسعیدملکان**
- سینماهای نمایش دهند: کوروش ساعت ۲۲، باغ کتاب ساعت ۱۷
- **خورشید/مجید مجیدی**
- سینماهای نمایش دهند: آزادی ساعت ۱۹:۳۰، کوروش ساعت ۱۹، مگامال ساعت ۲۲، ماندانا ساعت ۱۷، شکوفه ساعت ۱۷، مگامال ساعت ۱۷

راهنمای تماشای جشنواره تئاتر فجر / شنبه ۱۹ بهمن

راهنما

- **همه فرزندان مکبت**
- نویسنده: مهدی شقیعی زرگر
- **کارگردان:** مجتبی رستمی فر
- **مکان:** تئاتر شهر- سالن اصلی
- **زمان:** ۱۹/ شهر: اهواز
- **کریملوژی**
- نویسنده: مهران رنجبر
- **کارگردان:** رضا بهرامی
- **مکان:** تئاتر شهر- چهارسو
- **زمان:** ۱۸:۳۰ و ۲۰:۳۰/ شهر: تهران
- **تنها خروچنگ خانگی لای ملافه‌ها خانه می‌کند اتللو**
- نویسنده: ابراهیم پشت‌کوهی
- **کارگردان:** ابراهیم پشت‌کوهی
- **مکان:** تئاتر شهر- قشقالی
- **زمان:** ۱۷:۳۰ و ۱۹:۳۰/ شهر: تهران
- **باغ آلبالو**
- نویسنده: آنتوان چخوف
- **کارگردان:** علی فتوحی
- **مکان:** تالار مولوی
- **زمان:** ۱۷ و ۱۹/ شهر: تبریز
- **چند روایت نامعتبر از آنچه نمی‌دیدیم**
- نویسنده: رضا گشتاسب
- **کارگردان:** کریم علی‌خواه
- **مکان:** ایران‌شهر
- **زمان:** ۱۷ و ۲۰/ شهر: ارومیه
- **مارلون براندو**
- نویسنده: مهران رنجبر
- **کارگردان:** مهران رنجبر
- **مکان:** ایران‌شهر
- **زمان:** ۱۸/ شهر: تهران
- **سردار پرچم‌دار**
- نویسنده: سید پویا امامی
- **کارگردان:** سید پویا امامی
- **مکان:** سرو
- **زمان:** ۱۸/ شهر: تهران
- **سردار پرچم‌دار**
- نویسنده: سید پویا امامی
- **کارگردان:** سید پویا امامی
- **مکان:** تئاتر شهر
- **زمان:** ۱۶/ شهر: اصفهان
- **هم نفس**
- نویسنده: علی‌محمد رادمشن
- **کارگردان:** علی‌محمد رادمشن
- **مکان:** تئاتر شهر
- **زمان:** ۲۰:۳۰/ شهر: جیرفت